

ЕВРОПЕЙСКА
КОМИСИЯ

Брюксел, 10.12.2012
COM(2012) 737 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**съгласно член 184, параграф 8 от Регламент (ЕО) № 1234/2007 относно опита,
натрупан при прилагането на реформата в лозаро-винарския сектор от 2008 г.**

{SWD(2012) 415 final}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

съгласно член 184, параграф 8 от Регламент (ЕО) № 1234/2007 относно опита, натрупан при прилагането на реформата в лозаро-винарския сектор от 2008 г.

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Реформата на Общата организация на пазара (ООП) на вино, приета през 2008 г.¹ и включена в Регламент (ЕО) № 1234/2007 на Съвета² от 22 октомври 2007 г. (по-нататък наричан „Регламент за единната ООП“) има за цел да повиши конкурентоспособността на винопроизводителите от ЕС. Тя бе замислена като двуетапен процес. На първо място беше необходимо да се постигне равновесие на пазара чрез постепенното премахване на някои мерки за пазарна намеса, придружено от тригодишна схема за изкореняване, докато вторият етап от 2012 г. се съсредоточава върху инструменти за повишаване на конкурентоспособността на винопроизводителите от ЕС, като например реструктуриране и конверсия на лозя, инвестиции и насърчаване на продажбите в трети страни. Тези мерки се управляват в рамките на национални програми за подпомагане (НПП). Освен това нови регулаторни мерки по отношение на енологичните практики, качеството и етикетирането бяха хармонизирани, актуализирани и опростени с оглед да станат по-добре ориентирани към потребителите и пазара.

Съгласно член 184, параграф 8 от Регламента за единната ООП *„до края на 2012 г. Комисията изготвя доклад, като по-специално вземе предвид опита, натрупан при прилагането на реформата“*. Поради това този доклад се съсредоточава върху първите три години от прилагането на реформата, като по-специално се вземат предвид схемата за изкореняване и мерките, предвидени в националните стратегически планове. В доклада също така се анализират въздействието на новата политика за качеството, новите правила за етикетирането на вината и ефектите върху енологичните практики. Предмет на анализа са освен това тенденциите на пазара на вино в ЕС, наблюдавани от 2007 г. насам след приемането на реформата.

Докладът се основава на съобщения, представени на Комисията от държавите членки в съответствие с правото на ЕС, доклада относно прилагането на мярката за популяризиране на вината на пазарите на трети държави³, доклада на Сметната палата⁴, външната оценка на COGEA за реформата в лозаро-винарския сектор и вътрешни анализи въз основа на официална статистическа информация.

Тъй като в центъра на настоящия доклад е изпълнението на реформата в периода 2008 — 2012 г., той не включва въпроса за края на временната забрана на права на

¹ ОВ L 148, 6.6.2008 г., стр. 1.
² ОВ L 299, 16.11.2007 г., стр. 1.
³ COM(2011) 774 окончателен.
⁴ ОВ C 167, 13.6.2012 г., стр. 17.

засаждане, за която бе взето решение през 1999 г. Реформата не доведе до промени, а само отложи края на тази забрана. Въпреки това, поради сериозни опасения от страна на някои държави членки и заинтересовани страни беше създадена група на високо равнище (ГВР), която ще се занимава с правата за засаждане на винени сортове лози и следва да изготви доклад до края на 2012 г.

2. ПОЛОЖЕНИЕ НА ПАЗАРА

Положението на пазара на вино в ЕС през последните години може да се характеризира със следните фактори: намаляване на винопроизводството в ЕС, намаляване на потреблението на вино в ЕС и увеличаване на износа на вина в трети страни, което значително надвишава увеличението на вноса на вино.

Крайният резултат е намаление на складовите наличности, което доведе до увеличаване на цените на виното, по-специално през последните две години. Равновесието на пазара беше постигнато, и успоредно с това определени пазарни мерки, като например помощите за дестилация на алкохол за консумация и за използването на концентрирана мъст, бяха премахнати поетапно.

2.1. Предлагање

Общото производство на вина и мъст в ЕС намаля постепенно от 186 милиона хектолитра през 2006 — 2007 г. до 163 милиона хектолитра през 2011 — 2012 г. До голяма степен тази тенденция се обяснява с намаление на лозарските площи в ЕС (с 370 000 ha между 2006 и 2011 г., т.е. 10 % от общата площ), което бе отчасти подкрепено от схемата за изкореняване (44 %). Като се изхожда от среден добив от 50 hl/ha за ЕС, на сегашните лозарски площи в ЕС (около 3,3 млн. ha) могат да се произвеждат средно 165 милиона хектолитра вино, което е много близко до действителното общо производство през периода 2011 — 2012 г. Преструктурирането и конверсията на повече от 150 000 ha през последните години не е довело до общо увеличение на добивите в ЕС, а по-скоро до производство на по-качествени вина и/или до по-ниски производствени цени.

В периода 2011 — 2012 г. произведеното количество вино и мъст в размер от 163 милиона хектолитра се разпределя както следва: 103 млн. hl (63 %) вина със ЗНП/ЗГУ, 5 млн. hl (2 %) сортови вина, 51 млн. hl (31 %) други вина без географско указание и оставащите 7 млн. hl (4 %) — гроздов сок. И през периода 2011 — 2012 г. Франция и Италия си остават най-големите винопроизводители в ЕС (със съответно 51 и 45 млн. hl), следвани от Испания (37 млн. hl), Германия (9 млн. hl) и Португалия (5,6 млн. hl).

Производството на „сортови вина“, което преди реформата не е било разрешено, днес представлява 2 % от общото производство, докато на етикетите на вина със ЗГУ също така все по-често има указание за винените сортове лози. Изглежда обаче, че развитието на сортови вина в ЕС изостава от тенденциите на потреблението в някои трети държави и непроизвеждащи вино държави от ЕС, където по отношение на вината с ниско и средно качество се търсят повече сортовете вина, а не толкова вина със ЗНП/ЗГУ.

2.2. Търсене в ЕС

Консумацията на вина в ЕС е намаляла от почти 140 млн. hl през 2006 — 2007 г. до малко над 135 млн. hl (приблизителна стойност) през 2010 — 2011 г. Тенденцията обаче не е еднаква навсякъде. В най-важните държави—производители на вино в южна Европа консумацията на вино (на глава от населението и общо) намалява, докато в северните държави членки се увеличава. Както е посочено по-горе, в северните държави се предпочитат марковите или сортовете вина вместо такива със ЗНП/ЗГУ.

Друга важна тенденция е нарастващото търсене на наливни вина, което се дължи на по-ниските разходи за превоз.

Общото количество вина за промишлена употреба в ЕС (напр. дестилация на алкохол за консумация, дестилация на вторични продукти, кризисна дестилация и др.) също е намаляло от около 33 млн. hl през периода 2006 — 2007 г. до малко над 26 млн. hl през периода 2009 — 2010 г. (т.е. със 7 млн. hl или 21 %), най-вече поради намалението на дестилациите, субсидирани от ЕС. Съгласно оценки употребата на вино за промишлени цели през следващите години ще бъде както следва: 13 млн. hl се дестилират за получаване на алкохол за консумация за производството на алкохолни напитки, 5-6 млн. hl се дестилират в алкохол за енергетиката или други непитейни цели (включително алкохол, получен от задължителното или доброволното производство на вторични продукти) и 3-4 млн. hl — за оцет.

2.3. Търговия

2.3.1. Износ / внос

Общият износ на ЕС в трети държави нарасна от 17,9 млн. hl през 2007 г. на 22,8 млн. hl през 2011 г. (т.е. с 27 %). Общата стойност на износа на вина от ЕС се увеличи от 5,9 млрд. евро през 2007 г. на 8,1 млрд. евро през 2011 г. (+ 36 %).

Днес износът съставлява 15 % от производството, докато през 2007 г. неговият дял възлезе на по-малко от 10 %. Докато в периода 2007 — 2009 г. износът беше стабилен, през 2010 и 2011 г. имаше значително увеличение. Основните дестинации за износ през 2011 г. бяха САЩ (23 %), Русия (18 %) и Китай (10 %). 65 % от всички вина, изнасяни от ЕС към трети държави, бяха бутилирани вина, 24 % — наливно вино и 10 % — пенливо вино.

Успоредно с това общият внос от трети страни в ЕС е нараснал от 12,9 млн. hl през 2007 г. на 13,6 млн. hl през 2011 г. (+ 5 %). Общата стойност на вноса на вина, произведени извън ЕС, намаля от 2,7 млрд. евро през 2007 г. на 2,4 млрд. евро през 2011 г. (- 12 %).

Основните държави на произход на внесените вина през 2011 г. бяха Австралия (26 %), Чили и Южна Африка (20 % всяка) и САЩ (19 %). По-специално поради преминаването от внос на повече бутилирано към внос на повече наливно вино средните вносни цени съществено спаднаха: делът на наливните вина от общия внос възлезе на над 58 % през 2011 г., срещу 45 % през 2007 г., което означава, че вината с по-ниско и средно качество са станали много по-конкурентоспособни. Същата тенденция се наблюдаваше и в рамките на вътрешната търговия на ЕС. През 2011 г. вносът в Обединеното кралство и Германия представляваше 64 % от общия внос на ЕС.

2.3.2. Търговия в рамките на ЕС

Почти 33 % от вината на ЕС се търгуват между държавите членки. Като се вземе предвид, че 15 % от вината на ЕС се изнасят, може да се заключи, че почти 50 % от вината се консумират извън страните, в които са произведени. Това показва, че пазарното равновесие в ЕС зависи от добре функциониращ вътрешен пазар.

Вътрешната търговия в ЕС се увеличи от 43 млн. hl през 2007 г. на 49 млн. hl през 2011 г. (+ 14 %). Докато търсенето на бутилирани вина бавно намалява (от 52 % през

2007 г. на 49 % през 2011 г.), наливните вина завоюват все по-големи пазарни дялове (от 39 % през 2007 г. на 42 % през 2011 г.). Това развитие съответства на тенденциите при вноса от трети държави. Бутилирането на вината на местоназначението води до съществено намаление на цените и все по-често се използва за вината със средно и по-ниско качество.

По отношение на стойността вътрешната търговия на ЕС е стабилна, като съставлява около 8,8 млрд. евро.

2.3.3. Търговски баланс

Търговският баланс на ЕС при вината е положителен, като обемът се увеличи от 5 млн. hl през 2007 г. на 9 млн. hl през 2011 г. (+ 80 %), а стойността — от 3,2 млрд. евро през 2007 г. на 5,7 млрд. евро през 2011 г. (+ 76 %).

При непенливите бутилирани вина (от 4,7 млн. hl на 9,3 млн. hl (+ 100 %) и пенливите вина (от 1,2 млн. hl на 2 млн. hl (+ 80 %)) се наблюдава значителен ръст, докато при непенливите вина в наливно състояние има значителен спад (от 0,8 млн. hl на 2,4 млн. hl (– 200 %)). Това показва, че ЕС е много конкурентоспособен по отношение на пенливите и бутилираните вина. Наливните вина от ЕС обаче губят пазарни дялове в полза на чуждестранните наливни вина. Делът на износа на наливни вина е намалял през разглеждания период.

Пазарните дялове на вината от ЕС намаляват в страни като САЩ и Канада, но се увеличават в Китай и Русия.

2.3.4. Запаси и цени

Общите начални запаси от вино намаляха от 175 млн. hl през периода 2009 — 2010 г. на 164 млн. hl през периода 2011 — 2012 г. (т.е. с 6 %). Началните запаси за периода 2011 — 2012 г. представляват приблизително 100 % от общата продукция. Това намаление в последно време е от голямо значение, тъй като сегашните запаси в ЕС са най-ниските от началото на рекламната кампания през 2004 — 2005 г.

Що се отнася до цените за наливни вина, в трите държави членки — основни производителки на вино тенденцията е силно нарастваща от началото на пазарната 2010 — 2011 година както при червените, така и при белите наливни вина. Според най-новата информация цените за червените вина варират от 4,5 EUR/об %/hl (във Франция, най-високата цена от 2004 г. насам) до 3,5 EUR/об %/hl (в Испания, също най-високата цена от края на 90-те години на миналия век). При белите вина ценовият обхват е сходен.

За разлика от това при пенливите вина средната цена е спаднала през този период.

Запасите и цените са важни показатели за сегашното добро състояние на пазара на вино в ЕС.

3. СХЕМА ЗА ИЗКОРЕНЯВАНЕ

Целта на схемата за изкореняване беше да се изтеглят от пазара неконкурентни вина с ниско качество, предназначени за субсидирана дестилация. Схемата се оказа много

успешна мярка – изкоренена бе площ от 161 164 ha, което води до годишно намаление на винопроизводството в ЕС от около 10,5 млн. hl.

Целевите групи на схемата за изкореняване бяха винопроизводители, които решиха да изкоренят всичките си лозя (92 % от бенефициерите), както и производители на повече от 55 години (75 % от бенефициерите). В края на тригодишния период за тази мярка бяха изразходвани 1 024,62 млн. евро.

Тази еднократна мярка се счита за успех, тъй като тя спомогна неконкурентоспособни земеделски производители да се откажат от производството на грозде и допринесе също така за балансиране на пазара на вино в ЕС и за подобряване на конкурентоспособността на сектора.

През същия период (2008 – 2011 г.) площ от 111 364 ha е била изкоренена без финансови помощи.

4. НАЦИОНАЛНИ ПРОГРАМИ ЗА ПОДПОМАГАНЕ

Основен елемент на реформата от 2008 г. бе създаването на НПП със специални бюджетни пакети за подобряване на конкурентоспособността на лозаро-винарския сектор на ЕС. На 18 държави членки беше предоставена възможността да използват отпуснатите им средства за финансиране на мерки в лозаро-винарския сектор в зависимост от конкретните им нужди, като изберат от предварително съставен списък от общо 11 мерки. НПП имат продължителност 5 години и могат да бъдат изменяни два пъти годишно, като се прехвърлят финансови средства между отделните мерки или чрез модифициране на мерки.

През първите три години (2009 — 2011 г.) изпълнението на НПП се извърши без големи проблеми. Програмите се изпълняваха гладко, тъй като държавите членки вече се бяха запознали с основните принципи. Общият процент на изпълнение на бюджета беше висок през целия този период, като държавите членки използваха 97 % от общия наличен бюджет в размер на 2,8 милиарда евро. 42 % от средствата бяха използвани за реструктуриране и конверсия на лозя, 12 % — за дестилация на алкохол за консумация, 10 % — за дестилация на вторични продукти, 8,5 % — за насърчаване на продажбите на вина от ЕС в трети страни и 8,2 % — за използването на концентрирана гроздова мъст от винарските изби. 7 % от средствата бяха прехвърлени от държавите членки от единната ООП към Схемата за единно плащане (СЕП), а около 6 % бяха използвани за инвестиции.

През останалите две години (2012 — 2013 г.) постепенното премахване на определени пазарни мерки, като например помощите за дестилация и за използването на концентрирана гроздова мъст, вероятно ще увеличи значението на някои други мерки: Насърчаване на продажбите (от 8,5 % на 17 % от общите разходи), инвестиции (от 6 % на 15 %), СЕП (от 7 % на 13 %), както и реструктуриране и конверсия – като последната мярка остава най-важната с около 40 %.

Макар и общата оценка на НПП да е много положителна, за някои мерки са необходими известни пояснения и подобрения. Освен това трябва да се установят специални разпоредби за НПП на Хърватия.

4.1. Мярка „Преструктуриране и конверсия на лозя“

Преструктурирането и конверсията на лозя не само, че беше най-важната мярка, а значението ѝ дори се увеличи през първите три години: През първите три години ежегодно са изразходвани 1 153 милиарда евро за преструктурирането на около 50 000 ha, повечето от тях във Франция, Испания и Италия. Смята се, че през първите пет години на реформата ще бъдат преструктурирани около 305 000 ha (10 %) от лозарските площи на ЕС. Тази мярка оказва само слабо въздействие върху производствения потенциал на равнище ЕС по отношение на повишаване на добивите, но позволява преди всичко подобряване на качеството, адаптирането на производството към пазарното търсене и намаляване на производствените разходи чрез насърчаване на механизацията и модернизация на селскостопанските практики. От решаващо значение е увеличаването на конкурентоспособността на винопроизводителите и лозаро-винарския сектор на ЕС.

Комисията разглежда в момента възможности за по-точно определяне на някои операции, по-специално с оглед на подобряването на техниките за управление на лозята и „зелени“ мерки, например с цел икономии на енергия, както и въвеждането на разпоредби за осигуряване на адекватни критерии за изчисляването на премиите. За тази цел биха могли да се разработят съответни насоки.

4.2. Насърчаване на продажбата на вина на пазарите на трети държави

Насърчаване на продажбите на пазарите на трети държави се превърна в широко използвана мярка в лозаро-винарския сектор, която спомогна за увеличаването на износа на вина със ЗНП/ЗГУ през последните години. Трябва да се отбележи обаче, че с тази мярка не се насърчават вина без ГУ, с изключение на сортови вина. През първите три години бяха изразходвани 236 милиона евро, и с постепенното премахване на някои пазарни мерки (дестилация на алкохол за консумация, кризисна дестилация и др.) се очаква увеличаване на дела за тази мярка от бюджета за 2012 — 2013 г. Мярката се използва за насърчаване на вина със ЗНП/ЗГУ. Целевите пазари са тези на САЩ, Канада, Япония и Швейцария. Мярката е насочена и към пазарите на страни с бързо развиваща се икономика като Китай, Бразилия и Индия. Подпомагат се различни действия, например „връзки с обществеността, мерки за популяризиране или реклама“, както и „информационни кампании“ и „участие в мероприятия, панаири или изложения“. Основна характеристика на тази мярка е, че частни дружества могат да кандидатстват за субсидия и че в рекламните кампании могат да бъдат използвани търговски марки.

Следва да се отбележи, че през септември 2010 г. Комисията по искане на държави членки разреши срокът на рекламни дейности на даден бенефициер в дадена трета държава да се удължава от три на пет години. Освен това през ноември 2011 г. Комисията публикува доклад за изпълнението на тази мярка през първите две години (2009 и 2010 г.).

Комисията обмисля в момента подобряването на функционирането и ефикасността на тази мярка, в частност по отношение на проверки, определението на приоритета на малки и средни предприятия, колективните търговски марки и допустимостта на някои разходи. Освен това бе изтъкната необходимостта да се гарантира, че тази мярка се прилага на практика и за „сортовите вина“ и вина без ГУ, както и да се разгледа съгласуваността между тази мярка и новите хоризонтални правилата за насърчаване.

4.3. Инвестиции

Основната цел на мярката за инвестиции е да се подобрят икономическите показатели на микро-, малките и средните предприятия. Като цяло през първите три години бе изразходвана сравнително ниска сума, а именно 167 млн. евро (Франция — 108,4 млн. евро, Германия — 30,6 млн. евро и Австрия — 14 млн. евро). Допустимите мерки включват: изграждане, придобиване, включително на лизинг, или подобряване на недвижимо имущество, закупуване или ползване под наем с последващо изкупуване на нови машини и оборудване, включително компютърни програмни продукти, до пазарната стойност на актива, както и други разходи, свързани с договора за лизинг. Обикновените инвестиции в подмяна на активи не отговарят на изискванията.

Въпреки успеха на тази нова мярка, въведена в Регламента за единната ООП на вино, трябва да се изясни допълнително кои разходи в рамките на мярката отговарят на изискванията за подпомагане. Проблеми с разграничаването на такива допустими разходи от подобни разходи в програми за развитие на селските райони са причинили забавяния в прилагането на тази мярка, особено в Италия и Испания. Тези проблеми биха могли да бъдат решени чрез разработване на съответни насоки.

4.4. Прехвърляне на средства към схемата за единно плащане

Прехвърлянето на средства към схемата за единно плащане (СЕП) през 2011 г. достигна 16 % от общите средства, най-вече поради решението на Испания да компенсира премахването на мярката „дестилация на алкохол за консумация“. Средствата, прехвърлени от държавите членки към СЕП, не могат да бъдат предоставени отново за мерки в лозаро-винарския сектор, т.е. те съответно намаляват бюджета за националните програми за подпомагане през следващите години. През периода от 2009 до 2011 г. общо 190 млн. евро бяха безвъзвратно прехвърлени от единната ООП към СЕП. Испания прехвърли 32,6 % от бюджета си към СЕП. Люксембург, Малта и Обединеното кралство прехвърлиха всичките си средства. Тази мярка ще бъде отстранена от НПП. Предложение за съответно изменение на единната ООП предвижда възможността за държавите членки да решат през 2013 г. (за бюджетната 2015 година) окончателно да прехвърлят част или всичките си финансови пакети към СЕП.

4.5. Дестилация на вторични продукти

Помощта се предоставя на дестилатори за дестилацията на вторични продукти от винопроизводството (напр. джибрите и винената утайка). С тази мярка се цели да се гарантира качеството на виното, като се избягва свръхпресоването на гроздето – което е забранено от законодателството на ЕС – и да се опазва околната среда. Алкохолът, получен в резултат на тази мярка, може да се използва изключително за промишлени или енергийни цели, за да се избегне нарушаване на конкуренцията. Общо през трите години са изразходвани 267 млн. евро за дестилацията на вторични продукти, а именно в Испания (95,3 млн. евро), Франция (92,8 млн. евро) и Италия (66 млн. евро).

- Тази мярка се прилага само в пет държави членки, в други държави винопроизводители няма такава политика. Често е представена като мярка с основно значение за винарските дестилационни фабрики. Следователно изглежда уместно да се прецени дали мярката следва да продължи в сегашната си форма, или дали може да се преориентира в подкрепа на винарските изби или самите лозари, като се вземат предвид също така намаляването на

възможностите за продажба на алкохол. Следва да се отбележи, че в някои региони, по-специално във Франция, се проучват алтернативни възможности за използване на вторичните продукти (например компостиране, производството на биогаз).

4.6. Други мерки

През периода 2009 — 2011 г. са изразходвани общо 71,5 млн. евро за застраховане на реколтата. Що се отнася до събиране на реколтата на зелено, през същия период са изплатени 41,5 млн. евро за 24 000 ha в Италия, Словения и Кипър.

Ограниченият успех на събирането на реколтата на зелено се дължи на факта, че пълното унищожаване или отстраняване на гроздовете се извършва докато все още не са узрели, което може да бъде рисковано за лозарите. За застраховането на реколтата има вече сходни национални инструменти.

4.7. Преустановени мерки

Ролята на трите мерки, които изтичат през 2012 г. (използване на концентрирана гроздова мъст, дестилация на алкохол за консумация и кризисна дестилация) е намаляла значително. Постепенното премахване на тези субсидии може да се счита за успешно, тъй като не е оказало отрицателно въздействие върху равновесието на лозаро-винарския сектор.

Кризисната дестилация продължи да бъде широко използвана и през 2009 г., предимно от Франция и Италия, но прилагането ѝ намаля през 2010 и 2011 г. и мярката беше спряна през 2012 г.

5. ПОЛИТИКА ЗА КАЧЕСТВО

Новата политика за качество се прилага от 1 август 2009 г. и се отнася за ЗНП, ЗГУ и традиционни наименования. По отношение на ЗНП/ЗГУ новите правила са в пълно съответствие със Споразумението ТРИПС (Търговски аспекти на правата на интелектуална собственост) на СТО и съгласувани с разпоредбите за ЗНП/ЗГУ за селскостопански продукти и храни. Модернизирането на тази политика бе разгледано като съществена стъпка към хармонизирането на правилата на ЕС и адаптирането на лозаро-винарските продукти към пазарното търсене. Лозаро-винарският сектор е доста специален, тъй като вината със ЗНП или ЗГУ представляват голяма част от производството и репутацията и качеството на виното много често се свързват с региона на производство, по-специално в произвеждащите вино държави членки. Новата политика следва да засили консолидацията на качествените вина със ЗНП и ЗГУ и тяхната защита срещу незаконно присвояване в Европа и трети страни. Съществена задача на ЕС в рамките на реформата беше консолидирането на списъка на вината от ЕС със ЗНП или ЗГУ.

Политиката за качество следва да не се ограничава до гореспоменатите продукти, а да обхваща и маркови и сортови вина, тъй като те са признати от потребителите за качествени продукти.

5.1. Защитено наименование за произход и защитено географско указание

До 31 декември 2011 г. държавите членки са предали на Комисията 1561 спецификации на продукти със ЗНП/ЗГУ (1122 за ЗНП и 439 за ЗГУ) с цел службите на Комисията да ги разгледат до края на 2014 г. Това съответства на съществуващите наименования на вината, които са били защитени от Общността по силата на Регламент (ЕО) № 1493/1999 на Съвета⁵. Трябва да се отбележи, че 143 наименования на вина, за които не са представени навреме продуктови спецификации, са изгубили правна закрила в Съюза.

Първата проверка на получените продуктови спецификации показва, че в повечето досиета са необходими промени, за да се приведат в съответствие с правилата на ЕС.

С оглед да се опрости и подобри законодателството на ЕС относно ЗНП/ЗГУ, както и да се намалят административните тежести

- в регистъра на ЕС на ЗНП/ЗГУ би могло да бъдат включени и ГУ на трети държави, които са защитени в ЕС по силата на международно споразумение, по което ЕС е страна;
- правилата за отношенията между ЗНП/ЗГУ и предишни търговски марки следва да бъдат хармонизирани с хоризонталните правила във връзка с крайната дата 1 януари 1996 г., определена в Споразумението ТРИПС.

5.2. Защитени традиционни наименования

Традиционните наименования (ТН) представляват особеност на лозаро-винарския сектор, с която се закрилят определени наименования, традиционно свързани с някои вина със ЗНП.

В ЕС 359 ТН са защитени: 100 ТН като национални синоними на ЗНП/ЗГУ (напр. „*appellation d'origine contrôlée*“ във Франция; „*Prädikatswein*“ в Германия или „*Vino de la tierra*“ в Испания) и 259 ТН като описания на качеството (напр. „*reserva*“, „*château*“ и „*tawny*“). От 1 август 2009 г. Комисията получи 22 нови заявления; от които 7 — от държави членки и 15 — от трети държави (2 от Аржентина и 13 от САЩ).

Тъй като обаче ТН, за разлика от ЗНП/ЗГУ, не представляват права върху индустриална собственост, а по-скоро данни в етиктирането, правилата относно ТН следва да бъдат преразгледани, по-специално по отношение на обхвата на защитата и правилата за контрол.

6. ЕТИКЕТИРАНЕ И ПРЕДСТАВЯНЕ

Разпоредбите за етиктиране и представяне бяха до голяма степен опростени и хармонизирани за различни лозаро-винарски продукти. Благодарение на тях лозаро-винарският сектор на ЕС сега е по-гъвкав, по-специално по отношение на производството на вина без ЗНП/ЗГУ, за които са посочени годината на реколтата и наименованията на сорта грозде („сортови вина“). През 2011 г. производството на

⁵ ОВ L 179, 14.7.1999 г., стр. 1.

сортови вина в ЕС възлезе на 4,6 млн. hl (68 % от Испания и 20 % от Франция), с което се доказва значението на този пазар както за производителите, така и за потребителите. Няколко държави членки обаче не са склонни да насърчават своите сортови вина и изключват най-значителните си сортове с цел да ги запазят за вина със ЗНП. Освен това Комисията отбелязва, че ограничението на САЩ да се посочва само годината на реколтата върху етикета, също така влияе отрицателно на износа на сортови вина от ЕС към този важен пазар.

За да се укрепи тази нова възможност за продажба, към приложение XIб към Регламент (ЕО) № 1234/2007 би могло да се прибави „сортово вино“ като нова категория лозаро-винарски продукт.

Що се отнася до посочването на винения сорт лози върху етикетите на вината, все още няма съгласуваност в законодателството на ЕС, по-специално при наименованията на винени сортове лоза, които съвпадат с данните на ЕС за ЗНП/ЗГУ. Освен това не съществуват научни данни за разликите между винените сортове лози *Vitis* и *Vitis vinifera* (напр. в зависимост от държавата членка някои сортове грозде може да бъдат класифицирани като *Vitis* или *Vitis vinifera*). С цел да се изясни този въпрос, е необходимо да се предвиди изменение на правилата, които се прилагат за винени сортове лози.

7. ЕНОЛОГИЧНИ ПРАКТИКИ

Изменението на правилата за енологичните практики беше едно от големите постижения на реформата в лозаро-винарския сектор и осигури гъвкавост по отношение на одобряването на нови енологични практики, за да се адаптира този сектор на ЕС спрямо научното и техническото развитие и вината от ЕС да могат да се конкурират на световния пазар с вина от трети държави.

С оглед на спазването на международните стандарти в енологичните практики съгласно препоръките на Международната организация по лозата и виното (OIV) и за да се предоставят на производителите от ЕС новите възможности, които са на разположение на производителите от трети страни, новите енологични практики трябваше да бъдат одобрени в ЕС при определените от OIV условия на използване (използване на ензимни препарати, подкисляване чрез електролиза с мембрани (електромембранна обработка), използване на хитозан и хитин глюкан, максимално съдържание на серен диоксид в някои специфични вина, промени в изискванията за диметил дикарбонати или избистряне на някои ликьорни вина)⁶.

Нараства търсенето на лозаро-винарски продукти с намалено алкохолно съдържание и винопроизводителите от ЕС са доста заинтересовани от този нов потенциален сегмент на предлагането. До този момент няколко държави членки (напр. Австрия и Германия) са включили в законодателствата си разпоредби за използването на наименования на вино за тези продукти. С цел да се избегне разпокъсване на европейския пазар, ЕС следва да разработи единна и обща политика в тази област, като въвежда и насърчава нови категории лозаро-винарски продукти („обезалкохолено вино“ и „вино с намалено

⁶ ОВ L 19, 21.1.2011 г., стр. 1.
ОВ L 103, 13.4.2012 г., стр. 38.

алкохолно съдържание“) в съответствие с наскоро приетите резолюции на OIV относно обезалкохолени вина.

Прилагането на реформата също така показва, че правилата на ЕС относно енологичните практики трябва още повече да се хармонизират и опростят, за да се гарантира справедлива конкуренция между винопроизводителите от ЕС и прозрачност за потребителите. По-специално

- съществуват различни минимални стойности на действителното алкохолно съдържание в зависимост от категориите лозаро-винарски продукти (напр.: 4,5 об.% за вина със ЗНП/ЗГУ, 6 об.% за качествените ароматизирани пенливи вина, 7 об.% за искрящо вино и т.н.), докато OIV определя само едно минимално действително алкохолно съдържание от 8,5 об.%, с възможност да бъде намалено до 7 об.%;
- същата непоследователност се наблюдава и за максималното общо алкохолно съдържание в зависимост от зоните (15 об.% в лозарски зони А, 20 об.% в лозарски зони С и за някои вина със ЗГУ в зона В, а няма максимално общо алкохолно съдържание за вина със ЗНП, получени без обогатяване).

И накрая, правилата за свръхпресоването на гроздето, включително за контрола му, както и тези за минималното количество алкохол, което да се съдържа във вторичните продукти (приложение XVб към Регламент за единната ООП) и дестилацията на вторични продукти биха могли да бъдат опростени.

8. ЗАКЛЮЧЕНИЯ

Основната цел на реформата на лозаро-винарския сектор от 2008 г. беше да се повиши конкурентоспособността на винопроизводителите от ЕС.

Комисията счита, че реформата от 2008 г. е успешно изпълнена. Премахването на мерки за пазарна намеса премина без значителни смущения. През последните години лозарските площи и винопроизводството продължиха да се адаптират към търсенето. Според най-новите данни пазарът е доста стабилен, цените са се подобрили и въпреки непрекъснато намаляване на вътрешното потребление няма признаци за структурен излишък в лозаро-винарския сектор. Схемата за изкореняване и НПП са изцяло изпълнени. 161 164 ha са били изкоренени и около 305 000 ha преструктурирани със средства на ЕС. Широко се използват и други важни мерки, като например насърчаване на продажбите и инвестиции.

Последната налична търговска информация показва, че износът за трети държави се е увеличил значително от 2007 г. насам и сега възлиза на над 22 млн. hl (8,1 млрд. евро — средната стойност на износа на hl се е увеличила). Първите месеци на 2012 г. дори показват леко увеличение в сравнение със същия период през 2011 г. Докато навлизането на нови пазари е забележително, пазарните дялове в други чужди пазари, и дори в някои държави членки, намаляват заради конкуренцията на вина от трети държави.

В заключение Комисията счита, че продължаването на реформата в лозаро-винарския сектор ще спомогне за повишаване на конкурентоспособността на този сектор. Комисията ще продължи да проучва възможни законодателни подобрения с цел

изясняване и уточняване на някои конкретни въпроси, по-специално по отношение на НПП, политиката за качество, етиктирането и енологични практики.